

Mesiášská pokušení

Je psáno: Člověk nebude živ jenom chlebem 'ale každým slovem Božím. (L 4:4)

1. čtení: Iz 58:1-12

Základ kázání: Lukáš 4:1-13

Milí bratři, milé sestry,

znáte ten pocit, když se na něco podíváte nově? Novýma očima? Třeba když vstoupíte do pokoje, rozhlédnete se kolem sebe a prohlásíte: *To není možné, jaký je tu čurbes!* Nebo se potkáte s kolegou v práci a zaujme vás výraz v jeho tváři. *Takhle se na mě ještě nikdy nepodíval.* Nebo jdete na svou oblíbenou procházku a zahledíte se třeba na strom, který u cesty roste už desítky let. *Té zvláště zbarvené kůry jsem si snad nikdy nevšiml.*

Přitom v pokoji je binec možná už delší dobu. A ten kolega se možná divně tváří už nějaký ten pátek. A dost pravděpodobně i ten strom vypadá pořád stejně, ale váš pohled se změnil. Něco jste najednou zahlédli nově. Jinak než předtím.

A já bych byl rád, kdybyste to dnes prožili také. Při kázání na biblický oddíl, který většinou dobře znáte. Čte se totiž v církvi poměrně často. V některých společenstvích každý rok. Vždy na začátku postního období, do kterého dnes společně vstupujeme. Je něco nového na dnešním biblickém příběhu? Odpověď je jednoduchá: Jistě že není. Ale my, čtenáři a posluchači, jej můžeme vnímat nově. Podívat se na něj jinak než doposud. Samozřejmě pod vedením Ducha svatého, který nám může darovat nový a čerstvý pohled.

Tak především: Příběh o pokušení Pána Ježíše není o nás, o jednotlivých křesťanech, ale o našem Pánu. Jinak řečeno: Tento text neslouží v první řadě k tomu, abychom se my naučili bojovat s ďáblem. Vede nás k tomu, abychom se něco zásadního dozvěděli o našem Spasiteli. Nečtěme tento text jako návod pro duchovní boj, ale jako pravdivé svědectví o duchovním zápasu a vítězství našeho Pána. To je první změna pohledu. A druhá na sebe nenechá dlouho čekat. Tento příběh nevypráví o tom, že Satan chce nahodit Ježíšovo přesvědčení, že je Boží Syn. Satan ví, že to není možné. On sám plně uznává fakt, že Ježíš je Syn Boží. Stejně jako všichni další démoni, které Kristus vyžene z ubohých lidí. O co tedy tomu pokušiteli jde? Svést Božího Syna z cesty. Satan se zde snaží napadnout Ježíšovo poslání, jeho činnost a jednání. Kristův úkol, který mu nebeský Otec zadal. Satan tedy nechce vyhnat z Ježíšovy hlavy myšlenku, že je Boží Syn. On se snaží vykolejit Božího Syna, svést ho z Boží cesty.

I. Bratři a sestry, Písmo nás na mnoha místech nabádá, abychom utíkali před pokušením hříchu. Abychom vzali nohy na ramena, když na nás doráží ten Zlý. Máme utíkat například před modlářstvím (1K 10:14), před smilstvem (1K 6:18), před touhou po majetku (1Tm 6:10-11) nebo před touhami mládí. (2Tm 2:22) Máme před takovými silnými pokušeními zdrhnout. Pelášit pryč, jako to udělal třeba Lot se svými dcerami, když utíkal ze Sodomy. (Gn 19) Nebo Josef v Egyptě, když prchl před Potifarovou ženou, která ho sváděla. (Gn 38) Ano, někdy zkrátka není nejlepší obrana útok, ale útěk. Kdo uteče, vyhraje.

Ale Pán Ježíš před pokušitelem neutíkal. Pán Ježíš nevzal nohy na ramena, když ho začal Satan pokoušet. Bylo tomu úplně naopak. On se vystavil síle ďáblových útoků. Všechny je ustál. A tím nad Zlým zvítězil. Vždyť:

- *Proto se zjevil Syn Boží, aby zmařil činy ďáblovy. (1J 3:8)*

Dokonce sám Duch svatý vedl Pána Ježíše na ta pustá místa, aby tam čelil mesiášským pokušením. Naprosto ojedinělým zlým zkouškám, které nakonec vítězně vybojoval. Lukáš celou situaci popisuje takto:

- *¹ Plný Ducha svatého vrátil se Ježíš od Jordánu; Duch ho vodil po poušti ² čtyřicet dní a ďábel ho pokoušel. V těch dnech nic nejedl, a když se skončily, vyhladověl.*

Ježíš byl pokoušen ďáblem celých 40 dní. Nejen několik málo minut na konci šestitýdenního půstu. A u toho byl fyzicky vyčerpaný, zesláblý, hladový. Lukáš, na rozdíl od evangelisty Matouše, vůbec nemluví o půstu. Podle něj se Ježíš dobrovolně nepostil. Duch ho vodil pustými a nehostinnými místy, kde zkrátka nebylo co jíst.

Podívejme se blíže na ta tři veliká pokušení, s kterými Satan přichází za vyzáblým Ježíšem. Na začátku je třeba říct, že „být pokoušen“ samo o sobě není hřích. Fakt, že jsme v pokušení něco špatného udělat, nebo naopak něco dobrého neudělat, ještě neznamená, že jsme zhřešili. Hřích je podlehnout pokušení, nikoli být vystaven zlým zkouškám. Že pokušení přicházejí, to je pravda. Jak na nás, tak na našeho Spasitele. Ale on jim nepodleh. Nenechal se svést z cesty. Nezhřešil. A tím vlastně položil toho Zlého na lopatky.

Jak říká list Židům:

- *Nemáme přece velekněze, který není schopen mít soucit s našimi slabostmi; vždyť na sobě zakusil všechna pokušení jako my, ale nedopustil se hříchu. (Žd 4:15)*

Pojďme k prvnímu mesiášskému pokušení:

- **³ *Ďábel mu řekl: "Jsi-li Syn Boží, řekni tomuto kamení, ať je z něho chléb."***

Bratři a sestry, v čem je problém? Copak je to hřích: Dosať se najíst, navíc po tolika dnech hladovění? Jak už jsem řekl, ďábel nechce zpochybnit, že Ježíš je Syn Boží. O to mu nejde. Správně bychom měli překládat jeho slova takto: *Protože jsi Syn Boží, řekni tomuto kamení, ať je z něho chléb. Ty to víš, že jsi Boží Syn. Já to vím také. A plně uznávám, že dokážeš tento konkrétní šutr přeměnit na chléb. Ani mně, ani sobě, ani svému nebeskému Otci nemusíš dokazovat, kdo skutečně jsi. Všichni víme, či jsi Syn. To je od pokušitele pěkné, že? Tak v čem je háček? Kde je zakopaný pes? V čem se skrývá to satanské svádění? Udělej něco konečně pro sebe, Ježíši. V tom je jádro pokušení. Ty jsi Boží Syn. Ty máš nárok být sytý. Ty nesmíš nikdy hladovět. Ty máš svrchované právo být spokojený a šťastný. Ty nesmíš nikdy strádat. Ty se máš mít dobře. Nic si neodříkej. Mysli především na sebe, a pak až na druhé. Mysli na svůj vlastní život.*

- **⁴ *Ježíš mu řekl: "Je psáno: Člověk nebude živ jenom chlebem 'ale každým slovem Božím."***

Bratři a sestry, není to nádherné? *Je psáno...* Je psáno v Mojžíšově Zákoně. Je psáno v knize Deuteronomium. Tam stojí psáno, že člověk se musí v životě sytit především Božím slovem. (Dt 8:3) Tím, co vychází z Božích úst. Člověk musí žít v souladu s Boží zjevenou vůlí. Ať už bude sytý, nebo hladový. Ať s plným, nebo s prázdným břichem. Ať už se mu bude dařit, nebo bude v lecčems strádat. Ať už bude oblíbený a uznávaný, nebo pohrdaný a proklínaný. *Bůh chce, abych nyní hladověl a byl zesláblý. A já to respektuji. Já poslouchám Boha. A ne tebe, Satane. Můj nebeský Otec bude po mně chtít další věci, ještě mnohem těžší, než je prázdný žaludek. Bůh bude žádat, abych myslel na druhé, a ne na sebe. Abych šel cestou sebezapření, pro spásu lidského rodu. Pravý Boží Syn totiž má jen jedno právo, jen jednu výsadu: Zapřít sebe sama a na slovo poslouchat Otce. Žít cele v souladu s jeho vůlí, podle jeho slova.*

II. S tím souvisí druhé mesiášské pokušení:

- **⁵ *Pak ho ďábel vyvedl vzhůru, v jediném okamžiku mu ukázal všechna království země ⁶ a řekl: "Tobě dám všechnu moc i slávu těch království, poněvadž mně je dána, a komu chci, tomu ji dám: ⁷ Budeš-li se mi klanět, bude to všechno tvé."***

Těžko říct, zda ten Zlý mluví pravdu, nebo lže. Nejpravděpodobnější je, že mluví trochu pravdu a trochu lže. Ne nadarmo ho Ježíš v Janově evangeliu nazývá *vládcem tohoto světa* (J 12:31; J 16:11), ale také *lhářem a otcem veškeré lži*. (J 8:44) Satan trochu či možná dost lže, co se týče vlády nad světem. A možná lže i sám sobě do kapsy. Každopádně to pokušení je reálné. A jistě i lákavé. Ježíš má vidění. A to, co vidí, musí silně útočit na jeho vnímání i pocity. Ježíš je v pokušení vyhnout se vlastnímu utrpení, to zaprvé. Nenechat sebou vláčet, ale ovládat druhé. Nenechat se pomlouvat, plivat po sobě, nenechat se zavřít, vyslyšet, bít. Nenechat se pověsit na kříž a umírat tam za hlasitého výsměchu odpůrců. *Řekni jen slovo, Ježíši, a zbavím tě všechno budoucího utrpení. Nic z toho, co ti připravil tvůj nebeský Otec, nakonec nenastane. Udělej pukrle, pokloň se mi a všechno očekávané utrpení zmizí.* A navíc, a to je druhá poloha tohoto pokušení: *Ty budeš vládnout. Já vládnout nebudu,* slibuje Satan. *Ty budeš vládnout. Jen si to představ, Ježíši! Budeš jistě vést celý svět spravedlivě, rádně, podle práva. Také moudře a laskavě. Králové David a Šalomoun ti nebudou sahat ani po kotníky. Všechna nespravedlnost ze světa zmizí, jak mávnutím kouzelného proutku. Všechno bezpráví, útlak těch nejmenších, krádeže, vraždy, podvody, úplatky, lži, veškeré sobectví. Nic z toho už nebude ovlivňovat životy milionů lidí. Všude bude mír a prosperita. Mysli na ty lidi, Ježíši! Oni tvou vládu potřebují jak koza drbání. Připomínám: Ty – a ne já – budeš vládnout. Ty, Boží Syn. Okamžitě. Bezodkladně. Jen se mi pokloň. Nic víc po tobě nechci. Teď nemáš nic. A můžeš mít všechno. V podstatě za hubičku.*

- **⁸ *Ježíš mu odpověděl: "Je psáno: Budeš se klanět Hospodinu, Bohu svému, a jeho jediného uctívat."***

Tím bych však začal sloužit tobě, Satane, a ne svému Otci. To, co nabízíš, je lákavé. Ale přichází to od tebe. Kdybych se ti poklonil, zničil bych to nejkrásnější a nejhodnotnější, co mám: Vztah se svým Otcem. A tak se raději budu držet jeho slova. A z cesty, kterou mi připravil on sám, neuhnu, byť bude bolestivá a strastiplná. Až můj Otec bude chtít, budu vládnout. Ale ne díky tobě.

III. Na to Satan zareaguje posledním pokušením. *Když už vzpomínáš to Písmo, Ježíši...*

- ⁹ **Pak ho ďábel přivedl do Jeruzaléma, postavil ho na vrcholek chrámu a řekl mu: "Jsi-li Syn Boží, vrhni se odtud dolů; ¹⁰ vždyť je psáno 'andělům svým dá o tobě příkaz, aby tě ochránili' ¹¹ a 'na ruce tě vezmou, abys nenarazil nohou svou na kámen'."**

O co se tu snaží ten Zlý? Do třetice: vykolejit Božího Syna. Nahlodat, rozbít vztah mezi Synem a Otcem. Vztah důvěry, svobodné odevzdanosti Syna do láskyplné péče Otce. *Protože jsi Boží Syn, vrhni se dolů. Jsi ve svatém městě. Jsi na vrcholku Božího domu, jeruzalémského chrámu. Kde jinde by tě měl Otec ochránit? Nic se ti nestane, když skočíš. Tak je přece psáno v Žalmu 91, no ne? Když se rozhodneš skočit, bude to skok víry. Dáš tím Bohu najevo, že se na něj cele spoléháš. A on ti bude moct vyjádřit podporu, svou lásku. Jenže právě v tom je háček, bratři a sestry. Kdyby Ježíš skočil, nebyl by to skok víry, ale skok nevěry. Čin založený na pochybnostech: Miluje mě dostatečně můj nebeský Otec? Ochrání mě i v tak kritické chvíli? A co až budu kvůli lidským hříchům přibit ke kříži? Zachrání mě od utrpení? Zachrání mě Bůh před smrtí? Nebo tam budu viset až do hořkého konce, až do posledního výdechu? A když na tom kříži vydechnu, jakou mám záruku, že mě Otec vzkřísí k životu věčnému? Satan mu vlastně našeptává toto: Co takhle si to nanečisto vyzkoušet, Ježíši? Vyzkoušet Boha. Skočit a nechat se zachránit. Ujistit se, že tě Hospodin nenechá na holičkách, až půjde do tuhého. A pak už v důvěře kráčet cestou kříže. No jo, jenže právě tím by Ježíš zničil tu základní důvěru, která mezi ním a Otcem panuje.*

- ¹² **Ježíš mu odpověděl: "Je psáno: nebudeš pokoušet Hospodina, Boha svého."**

Nic zkoušet nebudu. Nebudu pokoušet svého Otce v nebesích, i kdybys mě naváděl pomocí desítek veršů svatého textu. Půjdu cestou slávy i pohany, jak ji přede mnou předestřel Bůh sám. Nechám se vést. A budu se na něj spoléhat bez toho, abych ho zkoušel. Svěřím se do jeho péče. Moje budoucnost je v jeho ruce. A jeho úmysly se mnou jsou úmysly založené na lásce. Můj Otec mě miluje.

IV. Milí bratři, milé sestry, všechna tato pokušení byla speciální. Mesiášská. V zásadě se v nich hrálo nejen o důvěru Ježíše vůči Otci, o vztah mezi Synem a Otcem, ale také o lásku k sobě samému. O lásku k nám lidem, kvůli kterým je Ježíš ochoten jít nepohodlnou, strastiplnou a bolestivou cestou kříže.

Lukášovi jde o to, abychom pochopili, že Ježíš se zachoval správně nejen jako Boží Syn, ale právě také jako člověk. V Lukášově podání tomuto příběhu o pokušení na poušti předchází Ježíšův rodokmen. Výčet Ježíšových mužských předků, který končí větou:

- ³⁸ *Enóš, Šét a Adam, který byl od Boha. (L 3:38)*

Ježíš je nový Adam. Pravý Adam. Poslušný Adam. Člověk žijící cele s Bohem, v pevném a nezdolném svazku s Hospodinem. Ježíš je nový Adam, kterého ten Zlý nedokáže přetáhnout na svou stranu. Před kterým musí se všemi svými svůdnými a lákavými technikami kapitulovat. První Adam byl pokoušen v rajské zahradě. Ježíš prožil pokušení na poušti. První Adam měl všechno, co k dobrému životu potřeboval. Mohl jít z každého stromu, kromě stromu poznání dobrého a zlého. Ježíš v podstatě neměl čtyřicet dní nic v ústech. První Adam byl vystaven jednomu jedinému pokušení, navíc v dokonalých podmínkách pro život. Ježíš byl vystaven celé sérii pokušení, a to v hříšném světě, do kterého se narodil.

První Adam selhal. Nechal se oklamat hadem, nechal se svést z pravé cesty. A v něm jsme selhali a často selháváme všichni. Bez výjimky. Ale tento nový Adam, Ježíš Kristus, obstál. Tím zmařil skutky ďáblovy a definitivně ho porazí na golgotském kříži. Tam bude pro naši spásu strádat ještě mnohem víc než tehdy na poušti.

Milí bratři, milé sestry, na co bychom se měli v tomto postním období zaměřit? Na naše slabé nebo naopak silné stránky? Na náš boj s pokušením všeho druhu? Na náš duchovní růst? Na naši vůli něco si odepřít? Zaměřme se především na Ježíše Krista. Na jeho vztah k nám. A na náš vztah k němu. On sám nás posílí, abychom odolali všelijakým pokušením. Abychom obstáli v kdejakých životních zkouškách. On to zvládl! S ním to zvládneme také! Amen.